

Regionale StructuurVisie Streefbeeld Groen Blauw

Versie 21 augustus 2006

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland
Schutterveld 9, 2316 XG Leiden
Postbus 558, 2300 AN Leiden
Tel. 071 – 523 90 90
Fax 071 – 523 90 99
E-mail: info@hollandrijnland.net
www.Hollandrijnland.net

*In Holland Rijnland werken samen:
Alkemade, Hillegom, Katwijk,
Leiden, Leiderdorp, Lisse,
Noordwijk, Noordwijkerhout,
Oegstgeest, Teylingen,
Voorschoten en Zoeterwoude*

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleiding	2
1.1. Inleiding	2
1.2. Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2 Vraagstelling	4
2.1. Vraagstelling	4
Hoofdstuk 3 Trends	5
3.1 Trends	5
Hoofdstuk 4 Overeenstemming en discussiepunten	6
4.1 Overeenstemming	6
4.2 Discussiepunten	7
4.3 Ontbrekende informatie	8
Hoofdstuk 5 Visie	9
5.1 Visie	9
5.2 De Landschappen	9
5.3 Samenhang en verbinden	12
Hoofdstuk 6 Prioritering en voorwaarden	14
6.1 Prioriteiten	14
6.2 Voorwaarden	14
Bijlagen	16
Bijlage 1 Literatuurlijst	16
Bijlage 2 Overzicht bestaand beleid ten bate van de RSV	17
Bijlage 3 Leden werkgroep Groen & Blauw	29
Bijlage 4 Maatschappelijke organisaties	30
Bijlage 5 Analyse van de Landschapsbeleidsplannen	32
Bijlage 6 Analyse strategie positiedocument	37
Bijlage 7 Kaarten	38

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1. Inleiding

De regio Holland Rijnland is bezig een Regionale Structuurvisie op te stellen. Om integrale afwegingen te kunnen maken is er voor gekozen om te starten met het opstellen van sectorale streefbeelden. In een streefbeeld wordt een onderbouwde sectorale visie gegeven, waaruit de sectorale claims en opgaven volgen. Ook zijn de voorwaarden die het streefbeeld stelt aan de andere sectoren uitgewerkt.

Voor de volgende zes onderwerpen is een streefbeeld opgesteld:

- Groen/Blauw
- Milieu
- Mobiliteit
- Wonen
- Werken
- Maatschappelijke Voorzieningen.

Dit streefbeeld betreft het streefbeeld Groen & Blauw.

Ruimtelijke functies en de daarmee gepaard gaande ontwikkelingen, concurreren met elkaar binnen Holland Rijnland. Bij het honoreren van ruimteclaims staat daarbij meer en meer centraal dat het inwilligen van die claims gebruikswaarde moeten hebben. Intrinsieke waarden boeten hierbij aan belang in. De groene en blauwe functies zijn in dat opzicht van wezenlijk belang voor het creëren van een leefbare regio. Daarnaast zijn deze groene en blauwe component drager van de identiteit van de regio. Zij vormen het fundament van waaruit gezocht moet worden naar duurzame en leefbare oplossingen voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de komende jaren.

De regio zal bij het zoeken van die oplossingen echter niet alleen naar de leefbaarheid voor de mens moeten kijken. De regio zal ook haar maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten nemen om de ecologische gesteldheid te beschermen en te verbeteren en haar cultuurhistorische identiteit niet uit het oog te verliezen. In dit streefbeeld wordt op basis van bestaand beleid en nieuwe inzichten een ruimtelijke visie voor de groenblauwe laag voorgesteld. Integraal onderdeel van de visie is dat met de groenblauwe laag ontwikkelingsgericht wordt omgegaan.

1.2. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 bevat de vraagstelling van dit streefbeeld. In hoofdstuk 3 zijn de belangrijkste trends beschreven. In hoofdstuk 4 is een beschrijving van bestaand beleid opgenomen, evenals discussiepunten voor de toekomst (ontbrekende schakels). Op basis van deze zaken is in hoofdstuk 5 een visie geformuleerd over hoe om te gaan met groen en blauw in de toekomst. In hoofdstuk 6 zijn prioriteiten en voorwaarden aangegeven.

In de bijlagen zijn de literatuurlijst, een overzicht van bestaand beleid van/op Holland Rijnland op het gebied van de zes streefbeelden, leden van de werkgroep en een verantwoording van de geconsulteerde maatschappelijke organisaties opgenomen. Tevens is een analyse van de Landschapsbeleidsplannen en een korte analyse van het Positiedocument

---

Natuur & Landschap opgenomen. De reacties van maatschappelijke organisaties op de concept-streefbeelden van mei 2006, en de wijze waarop ze verwerkt zijn, zijn opgenomen in een apart bestand. De voorgestelde reactie van het samenwerkingsorgaan is daar ook in opgenomen. Ook de reacties van de Colleges van B&W gemeenten op de concept-streefbeelden van mei 2006 zijn in een apart bestand opgenomen. De voorgestelde reactie van het samenwerkingsorgaan is daar ook in opgenomen. Waar mogelijk zijn reacties van de maatschappelijke organisaties en gemeenten verwerkt in de streefbeelden.

Het overzicht van bestaand beleid zal in de loop van het project verder aangevuld worden met Zuidvleugel, Noordvleugel, Streekplan, Oude Rijnzone, etc.. Het bijgevoegde overzicht geeft een aanzet.

Hoofdstuk 2 Vraagstelling

2.1. Vraagstelling

Het streefbeeld Groen & Blauw geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Hoe gaan we in hoofdlijnen om met de groene (ecologisch) en blauwe (water) inrichting van de regio Holland Rijnland?
2. Wat zijn de kwaliteiten, gezien vanuit groen en blauw, die de regio sterk maken en op welke punten verdient het huidige beleid aanvulling?
3. Op welke manier kunnen we vanuit een integrale groen/blauwe visie de kwaliteit van de regio vasthouden en verder versterken?
4. Welke keuzes dienen we te maken om die visie verder vorm te geven?

Hoofdstuk 3 Trends

3.1 Trends

Op basis van expert judgement is gekeken naar sociaal-culturele, maatschappelijke, economische trends die van invloed zijn op het beleidsveld waarbij de volgende zaken werden gesignaleerd;

- Toename van de ruimtedruk op de “zachte” component als recreatief en ecologisch groen door verstedelijking en aanleg van infrastructuur.
- Toename van versnippering van het landschap door de toename van infrastructuur.
- Toename van het aantal mensen met relatief veel vrije tijd, zoals senioren, en daarmee de verhoogde recreatieve druk op het landschap.
- Door mobiliteit en digitale ontwikkelingen is het niet meer strikt noodzakelijk om nabij het werk te wonen; bereikbaarheid wordt belangrijker dan nabijheid. Hierdoor wordt de woonplaatskeuze beïnvloed door de kwaliteit ervan, zoals voorzieningen en OV-verbindingen, maar ook groen en recreatiemogelijkheden.
- Afname van financieel en maatschappelijk draagvlak om ecologisch hoogwaardige landschappen te realiseren, m.a.w. het onderwerp is momenteel niet in de “mode. (externe veiligheid is dat momenteel bijvoorbeeld wel).
- Een toenemende vraag om behoud en aanleg van groen en blauw vanuit een economisch draagvlak te legitimeren. Bijvoorbeeld de aanleg van nieuwe huizen die meer waard worden door aanleg/ behoud van groen daaromheen.
- Toename van de vraag naar wonen in (de buurt van) groen en blauw (landelijk wonen).
- Een toenemende vraag om behoud en aanleg van groen en blauw vanuit leefbaarheid te legitimeren.
- Toename van de verbredingsactiviteiten van agrariërs o.a. als natuurbeheerders.
- Grotere relatie tussen stad en land door het opzetten van gebiedsfondsen.
- Veranderingen van het klimaat, waaronder toename van de neerslag.
- Stijging van de zeespiegel en bodemdaling.
- Door het stellen van hogere eisen aan de leefomgeving ontstaat er een toename van concurrentie tussen de regio’s, om mensen naar de regio toe te halen.
- Verandering van de culturele samenstelling van de bevolking en daarmee een veranderende recreatiebehoefte en recreatiegedrag.

Concluderend kan gesteld worden dat de druk op het landschap, zeker gezien de verstedelijkingsopgave in de randstad, toeneemt. Het landschap zal in de toekomst nog intensiever worden gebruikt door inwoners en bezoekers. De traditionele economische drager van het platteland zoekt naar nieuwe economische dragers. Hierdoor zal het platteland gevarieerder worden gebruikt.

Tevens stelt de steeds kritischer wordende maatschappij, mede gevoed door de druk op de ruimte, steeds hogere eisen aan de leefomgeving. Hiermee wordt de legitimiteit gegeven om groen en blauw juist ook vanuit dat perspectief te bezien.

Om deze trends in goede banen te leiden is het nodig een integrale visie op de groenblauwe laag te formuleren. Dit streefbeeld voorziet daarin.

Hoofdstuk 4 Overeenstemming en discussiepunten

4.1 Overeenstemming

Binnen de sector Groen & Blauw is men het op hoofdlijnen met elkaar eens. Er zijn zoals ook in paragraaf 3.1 wordt beschreven vele plannen die invulling geven aan de manier waarop we met groen en blauw omgaan. Het uitgangspunt van het streefbeeld Groen & Blauw is om geen afbreuk te doen aan het beleid van de vigerende plannen.

Uitgangspunten bij de sector Groen & Blauw zijn wet- en regelgeving en beleidsuitgangspunten al dan niet opgelegd door andere overheden.

Europese Unie

Vanuit de Europese overheid zijn in het kader van groen en blauw een aantal richtlijnen vastgesteld waar de regio mee te maken heeft; de Vogelrichtlijn, de Habitatrictlijn, de Europese kaderrichtlijn Water. Eerst genoemden zijn bedoeld om flora, fauna en bijzondere habitats op Europese schaal te beschermen. Laatst genoemde moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is. (uitwerking van het onderdeel water kwaliteit is terug te vinden in het streefbeeld milieu. Deze richtlijn wordt echter genoemd daar in de uitwerking daarvan voor de regio Holland Rijnland het onderdeel water kwantiteit wordt meegenomen.)

Rijk

Op nationaal niveau wordt het beleid voor groen en blauw met name gevormd door de nota Ruimte. De nota Ruimte gaat uit van een basiskwaliteit waaraan het landschap minimaal moet voldoen. Voor de regio Holland Rijnland is specifiek daarbij van belang;

- de Ecologische hoofdstructuur; waarmee natuurgebieden door middel van ecologische verbindingen met elkaar worden verbonden en versterkt.
- het Groene Hart; wat is aangemerkt als nationaal landschap en waarmee wordt gesteld dat de basiskwaliteit daarvan moet worden behouden, duurzaam beheerd en waar mogelijk versterkt. Hierbij is het uitgangspunt behoud door ontwikkeling.
- landbouw in het Veenweidegebied; die wordt gezien als een belangrijke drager van het internationale unieke cultuurlandschap.
- Greenport Bollenstreek; als internationaal economisch hoogwaardig en vitaal (bollen) agrolandschap.
- Kust; waarvan de veiligheid tegen overstromingen ten alle tijden wordt gewaarborgd en waarvan het bijzonder karakter bewaard moet blijven.

Als uitwerking op de kaderrichtlijn Water is in een Nationaal Bestuursakkoord Water besloten om in 2015 het watersysteem in Nederland op orde te hebben en te houden.

Provincie

Provinciaal beleid wordt gevormd door het Streekplan Zuid-Holland West. Daarnaast heeft de provincie in 2006 hernieuwde opgaven gesteld in de nota Beleidsplan Groen, water en Milieu;

Ten aanzien van groen gaat de provincie uit van de kernopgaven uit de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland: zorgen voor een goede woonomgeving, water en groen ontwikkelen, en duurzaam verbinden. Daarnaast pakt de provincie de groenopgave op

aan de hand van de lagenbenadering. Tevens kiest de provincie bewust voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak als gebieden worden ontwikkeld. De vier belangrijkste onderdelen voor het groenbeleid zijn:

- Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS);
- Groen In en Om de Stad (GIOS);
- Vitaal Platteland;
- Biodiversiteit.

Ten aanzien van water richt de provincie zich op het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling.

Hoogheemraadschap

Het Hoogheemraadschap van Rijnland werkt aan een uitwerking van het Nationaal Bestuursakkoord Water in de vorm van de Studie Waterbezwaar fase 2 waarmee wordt gekeken naar het voorkomen van wateroverlast.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn straks van belang voor de regio en kan vragen beantwoorden over kwantitatieve aspecten van water in de regio zoals eventuele nieuwe waterbergingslocaties.

Recent zijn gedetailleerde kaarten opgesteld waarop, op basis van berekeningen, is aangegeven waar wateroverlast kan voorkomen. De voorlopige conclusie voor de regio Holland Rijnland is dat wateroverlast een lokaal probleem is dat per peilvlak opgelost moet worden en daarmee een grootschalige kwantitatieve regionale wateropgave niet van toepassing is.

Regio

Voor de regio zijn in het verleden twee Landschapsbeleidsplannen vastgesteld:

- het Landschapsbeleidsplan Leidse Regio en Warmond en
- het Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek.

Op basis van deze plannen en in het kader van het samengaan van beide regio's is ten behoeve van het Programma van Afspraken tevens een Positiedocument Natuur & Landschap opgesteld. Dit document legde de relatie tussen de plannen en deed een bescheiden poging deze te complementeren. Het Positiedocument en beide Landschapsbeleidsplannen zijn nog steeds actueel en vormen de basis voor het bestaand beleid voor natuur en landschap. In bijlage 1 & 2 zijn de beleidsuitgangspunten uit deze drie documenten weergegeven.

Daarnaast zijn er nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen/ uitwerkingen binnen de regio aan de orde waardoor op onderdelen plannen deels zijn gewijzigd of worden uitgewerkt. Dit zijn o.a. de As Leiden-Katwijk, gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek, Zuidvleugel Zichtbaar Groener, Masterplan Aaneenschakeling Landgoederen, Greenportvisie en het Gebiedsprogramma Land van Wijk en Wouden.

Zie bijlage 5, kaart 1 en 2 en 3

4.2 Discussiepunten

Het ontbreken van een heldere ruimtelijke en eenduidige visie voor de gehele regio geeft voldoende voeding om na te denken over de regio als geheel. In dit streefbeeld wordt dan ook getracht om vanuit het bestaand kader de verschillende gebieden binnen de regio te benoemen en wordt een voorzet gegeven op de discussie over hoe we met die gebieden in de toekomst kunnen omgaan. Daarnaast wordt nagedacht over de relatie tussen die gebieden

onderling en wordt in dit streefbeeld een ruimtelijke visie voor de groenblauwe laag als geheel voorgesteld.

Tevens verandert, zoals ook in de paragraaf 3.2 Trends naar voren komt, de legitimiteit op basis waarvan we ruimtelijke keuzes maken ten aanzien van groen en blauw.

Vanuit andere sectoren worden, zowel van binnen als buiten de regio, ruimtelijke claims gelegd op landschappelijk aantrekkelijke locaties. Er wordt in het algemeen voor gepleit deze claims niet per definitie als tegenstrijdige belangen te bezien. Gesteld wordt deze claims als uitgangspunt te gebruiken om te komen tot een, voor beide ruimtelijke belangen, verbetering van de kwaliteit van de ruimtelijke invulling van de omgeving, ofwel het toepassen van ontwikkelingsplanologie. Het gebruik van ontwikkelingsplanologie past de regio in het Offensief van Teylingen binnen het bollenlandschap overigens al toe.

Meer voorzichtigheid wordt gevraagd wanneer het ruimtelijke claims betreft op locaties waar zich (op papier) cultuurhistorische, ecologische en/ of recreatieve verbindingen bevinden. Gesteld wordt dat deze verbindingen cruciaal zijn voor de samenhang en structuur van het landschap van de regio zoals ook blijkt uit de visie As Leiden-Katwijk waarin de Oude Rijnzone en landgoederenroute een prominente plek hebben.

Er wordt voorgesteld dat moet worden vastgehouden aan de verbindingen zoals deze al in eerdere beleidsrapporten zijn vastgelegd. Indien deze structuur wordt doorbroken, door ongeacht welke ruimtelijke ontwikkeling, dient een alternatieve verbinding te worden gerealiseerd om de landschappelijke samenhang en structuur van de regio te garanderen. (zie ook paragraaf 5.2 voorwaarden). Tevens zijn ruimtelijke aanpassingen noodzakelijk om bestaande obstakels en barrières binnen de verbindingen op te heffen.

4.3 Ontbrekende informatie

Bij de verdere te maken integratieslag van streefbeelden naar structuurvisie wordt specifiek aandacht gevraagd voor de volgende zaken:

- Wateronderzoeken naar eventuele kwantitatieve wateropgaven in de regio Holland Rijnland zijn nog niet afgerond (zie ook paragraaf 3.1 onder kopje Hoogheemraadschap).
  - De huidige fysieke ruimtelijke stand van zaken zal in een aantal gevallen niet geheel meer overeenkomen met vastgesteld en uit te voeren beleid. Dit moet worden gecheckt en eventueel moeten alternatieven worden aangedragen. Dit is vooral een punt voor de realisatie van verbindingen.
  - In dit streefbeeld is vooral gekeken verbindingen vanuit een groene en blauwe context, de koppeling met het toeristisch en recreatief netwerk is daarbij nog onderbelicht. Bij het maken van de integratieslag kunnen de twee sectoren elkaar op dit punt verder versterken.
-

Hoofdstuk 5 Visie

5.1 Visie

De regio Holland Rijnland is een regio waar, mede gezien de kwaliteit van de fysieke ruimte, de kwaliteit van de leefomgeving hoog is. Van belang is dat deze kwaliteit ook in de toekomst hoog blijft.

Groene en blauwe componenten zijn een cruciaal onderdeel voor een leefbaar en duurzaam gebied gezien waarin de mens als gebruiker centraal staat. De ecologische gesteldheid, cultuurhistorische identiteit en de gebruikswaarde van het landschap worden bepaald door en voor de behoefte van de mens in de regio.

Vanuit deze algemene visie wordt bescherming, versterking en verbetering van de landschappen en de onderlinge samenhang en structuur daartussen benaderd. De legitimiteit voor veranderingen ten voordele en ten nadele van deze landschappen dient getoetst te worden aan deze visie en vormen het beginsel van waaruit beleid en financiering haar grondslag vind.

De kracht van de regio zit niet zozeer in het feit dat de landschappen binnen Nederland uniek zijn, maar in het feit dat op een zeer korte afstand van elkaar, een aantal zeer karakteristieke en van elkaar zeer verschillende, landschappen aanwezig zijn. Juist dit element maakt de regio aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven, leefomgeving en plaats om te recreëren. Dit gegeven schept de legitimiteit om de bestaande landschappen ook in de toekomst te versterken, te ontwikkelen en de kwaliteit daarvan te garanderen.

Naast de kracht van de diversiteit aan landschappen wordt ook veel belang gehecht aan de regio als eenheid. Om die eenheid verder te versterken wordt veel belang gehecht aan de onderlinge samenhang en structuur van de landschappen ten opzichte van elkaar. Door middel van verbindingen wordt getracht deze samenhang en structuur verder vorm te geven. Dit zijn verbindingen waarin zowel de groene als de blauwe component aanwezig zijn, in combinatie met een recreatieve en/of verkeerstechnische functie.

Zie bijlage 5, kaart 4 en 5

5.2 De Landschappen

Zoals eerder aangegeven wordt uitgegaan van het in de toekomst versterken, ontwikkelen en garanderen van de kwaliteit van de bestaande landschappen. Er worden vijf verschillende landschappen in de regio onderscheiden, allen met hun eigen ontstaansgeschiedenis, karakteristieken en gebruik. Er wordt uitgegaan van de volgende landschappen;

Duinenlandschap

Het duinenlandschap is een natuurlijk landschap. De richting voor dit landschap is bescherming, behoud en versterken van de natuurlijke kwaliteit. Belangrijkste dragers van het landschap zijn verdediging van de Nederlandse kust en waterwinning. Recreatiedruk in het duinengebied is weliswaar hoog maar beperkt zich tot aangelegde paden. Anders betreft het de aan de duinen grenzende stranden waar intensief gerecreëerd wordt. De manier

---

waarop met de inrichting van dit landschap wordt omgegaan wordt in de eerste plaats bepaald door de verdediging van de kust en de waterwinning.

Bodem; Zand
Ontstaan; Ongeveer 1000 jaar geleden is de huidige kustlijn ontstaan
Ruimtelijke typering; Heuvelachtig met veel ruimtelijke variatie, zandduinen bedekt met helmgras en duindoorn
Functie; Waterwinning, kustverdediging, recreatie
Recreatie; Strand: massarecreatie strandgangers, zeilen en surfen.
Duinen: fietsen, wandelen
Natuurlijke structuur; Zandgebied met typische duinsoorten: zandhagedis, nachtegaal, vos

Plassenlandschap

Het plassenlandschap is een natuurlandschap, de richting voor dit landschap is behoud en versterking van de bestaande natuurlijke kwaliteiten. Belangrijkste dragers van het landschap zijn waterberging en –buffering, zandwinning en recreatie. De recreatiedruk op dit gebied is zeer hoog en voornamelijk aan het water gerelateerd. Eventuele nieuwe kwantitatieve wateropgaven zouden bij voorkeur hier worden gesitueerd waarmee het plassengebied en de recreatieve component kan worden versterkt. Daarnaast kan natuurlijker beheer van dit landschap (vooral oever) de ecologische kwaliteiten verder versterken en daarmee de belevingswaarde voor de recreant doen verhogen.

Bodem; Klei en veen
Ontstaan; Rivier en getijdenkreken, veenwateringen, plassen als natuurlijke noodoverloop (Kaag, Braassem) en door de zandwinning ('t Joppe, Valkenburgse meer, Klinkenberger plas, Oosterduinse meer)
Ruimtelijke typering; Water, al of niet omringd door natuurlijke oevers
Functie; Waterberging en – buffering, waterrecreatie, zandwinning
Recreatie; Varen, zeilen en zwemmen, vissen. Waterliefhebbers
Natuurlijke structuur; Groot open water met (natuurlijke) oevers met snoek, fuut en aalscholver

---

Bollenlandschap

Het bollenlandschap is een cultuurlandschap, de richting voor dit landschap is herstructurering en verbetering landschappelijke kwaliteit. Belangrijkste drager van het landschap is de bollenteelt gerelateerde bedrijvigheid. Het gebied is door het rijk als Greenport benoemd waarmee de gekozen richting wordt onderstreept. Om de drager van het landschap vitaal te houden is schaalvergroting in deze sector van belang. Om tevens ook de landschappelijke kwaliteit te versterken en te verbeteren is het noodzakelijk om energie te steken in het tegengaan van verrommeling (zoals vanuit het Offensief van Teylingen wordt betracht). Daarnaast wordt een belangrijk element in dit landschap ingenomen door landgoederen zoals de Keukenhof. Toerisme en recreatie in het gebied zijn hoog maar kunnen een nog sterkere positie innemen.

Bodem;	Zand gemengd met klei en veen
Ontstaan;	Eind 19 eeuw is de binnenduinrandzone voor een groot deel afgegraven en geschikt gemaakt voor de bollenteelt
Ruimtelijke typering;	De oude wegen liggen iets verhoogd in het landschap en hier en daar zijn nog de kenmerkende hagen te zien. 's Winters is het land voor een groot deel kaal en bedekt met een laag stro, vanaf eind maart tot begin september wisselen de bol- en bloemgewassen elkaar af
Functie;	Bollenteelt, bollentoeisme
Recreatie;	Wandelen, fietsen, dagjesmensen, het toeristische gezicht van Nederland
Natuurlijke structuur;	Bollengebied met akkerbouwsoorten: gele kwikstaart, veldleeuwerik en patrijs

Veenweidelandschap

Het veenweidelandschap is een cultuurlandschap, de richting voor dit landschap is bescherming en behoud van de basiskwaliteit. Belangrijkste drager van dit landschap is de landbouw. Het landschap is deels benoemd als nationaal landschap (onderdeel van het Groene Hart) waarmee het (inter)nationaal belang als uniek cultuurlandschap wordt onderstreept. Om de drager van dit landschap vitaal te houden zal revitalisatie van de landbouw moeten plaatsvinden en zullen initiatieven van plattelandontwikkeling moeten worden ondernomen. Centraal daarbij staat het behoud van de karakteristiek van slotjes en weiden en het openhouden van de zichtlijnen.

Bodem;	Veen
Ontstaan;	Ontgonnen in de middeleeuwen. Vroegmiddeleeuwse blokverkaveling (Boterhuis) laatmiddeleeuwse strokenverkaveling. Kleine woonkernen met historische lintbebouwing en molens langs hoofdwatertgangen
Ruimtelijke typering;	Open gebied met kleinschalige bebouwing
Functie;	Melkveehouderij, agrarische streekeigen producten & groene diensten
Recreatie;	Wandelen en fietsen. Rustzoekers
Natuurlijke structuur;	Grasland met weidevogels (grutto, tureluur)

Stedelijk landschap

Het stedelijk landschap is een stedelijk landschap, de richting voor dit landschap is versterking en ontwikkeling. Belangrijkste drager van dit landschap is de rol die het vervult als vestigingsplaats om te wonen, te werken en te verblijven. Het stedelijk landschap heeft op het eerste gezicht een vreemde positie binnen dit streefbeeld. Het is echter van wezenlijk belang dit landschap als zodanig te benoemen om daarmee de relatie met de omliggende landschappen te bevestigen. Om de drager van dit landschap vitaal te houden is het van belang dat (gevoel van) voldoende rust en ruimte binnen het landschap aanwezig zijn. Daarnaast is het van belang dat de relatie met omliggende landschappen in stand wordt gehouden en versterkt. De positie van groen en blauw komt daarmee vooral tot uitdrukking in de vorm van groene (Landgoederenzone) en blauwe (Oude Rijnzone) verbindingen en bereikbaarheid van de omliggende landschappen

Bodem;	-Klei en zeeklei; oude strandwallen (zand)
Ontstaan;	Woongebieden en handelscentra ontstonden op relatief droog gebied en langs waterwegen, dus op rivieroever (Oude Rijn!) of op de zandgronden (geestgronden) van de strandwallen.
Ruimtelijke typering;	Bebouwd gebied: hoogbouw, laagbouw, tuinstad, historische dorps- en stadskernen en monumenten
Functie;	Wonen, werken, zorgen
Recreatie;	Toerisme en dagjesmensen. Cultuurzoekers, terrasjes, funshoppen, bootjes, wandelen fietsen.
Natuurlijke structuur;	Versteend gebied, dus typisch stadse soorten: gierwaluw, vleermuizen, stadsbomen

5.3 Samenhang en verbinden

Zoals eerder is aangegeven is de regio Holland Rijnland uniek door de diversiteit aan landschappen. De onderlinge samenhang en structuur van die landschappen wordt versterkt door in te zetten op het verder versterken van de verbindingen tussen de landschappen en het creëren van een raamwerk over de landschappen heen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee belangrijke doelen bij het verbinden;

1. Verbinden vanuit het aspect landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische kwaliteit om daarmee de landschappelijke samenhang en structuur van de regio te verbeteren. Hierbij is landschappelijke en ecologische gesteldheid van het raamwerk binnen de regio het uitgangspunt. Vooral het koppelen van hoogwaardige landschappelijke eenheden en het behouden en versterken van groene en/of blauwe structuren binnen de landschappen is daarbij het streven.
2. Verbinden vanuit het aspect bereikbaarheid en toegankelijkheid om daarmee de landschappelijke samenhang en structuur van de regio te verbeteren. Hierbij staat het belang van het gebruik en de beleving van de landschappen binnen de regio centraal. Het behouden en versterken van wegen, in de ruime context in het landschap, is daarbij het streven.

Het aspect van landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische kwaliteit is cruciaal om de landschappelijke kwaliteit van de regio ruimtelijk in zijn geheel te borgen. Verder behoud, versterking en aanleg van groene en blauwe structuren die de Landschappen met elkaar verbinden en aansluiten op bestaande hoogwaardige landschappelijke locaties dragen daaraan

---

bij. Hierbij wordt uitgegaan van verbindingen zoals die in bestaande plannen staan omschreven.

Het raamwerk wordt gevormd door;

- de ecologische verbindingzones (EHS), waarmee de natuurgebieden van nationale en internationale betekenis aan elkaar worden gekoppeld.
- (Masterplan) aaneenschakeling van Landgoederen (MAL), waarmee de bestaande landgoederen met hoge cultuurhistorische en ecologische betekenis worden verbonden
- en de Oude Rijnzone, die als sturend element door de hele regio als oost-west verbinding loopt.

Het aspect van bereikbaarheid en toegankelijkheid is een cruciaal onderdeel is om het gebruik en beleving van de landschappen te garanderen. Hiermee wordt de basis voor de legitimiteit voor het versterken en ontwikkelen van de landschappen gegeven daar het een direct belang van de gebruiker dient. Er wordt uitgegaan van verbindingen voor verkeer ten behoeve van werk, wonen, agrarische bezigheden, recreatie en toerisme. De aard van deze verbindingen kan gevonden worden in bijvoorbeeld een snelweg als de A44 vanwaar vandaan men het Kagerplassengebied visueel kan beleven als men op weg is naar het werk. Zo ook kan een verbinding zijn een zandpad in het duinengebied waarover men loopt met een gevoel van rust en ruimte ten behoeve van recreatie. Waterwegen vormen een wezenlijk onderdeel van deze verbindingen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de Oude Rijn als weg tussen het oosten en westen van de regio. Bereikbaarheid betekent niet per definitie toegankelijkheid. Bereikbaarheid kan zoals bovenstaande voorbeelden aangeven ook betekenen dat een deel van het landschap van afstand beleefd kan worden. In een verdere uitwerking van de visie wordt er vanuit gegaan dat de discussie op dit punt zich vooral richt op de mate van toegankelijkheid.

In het streefbeeld Groen & Blauw ligt de nadruk op verbindingen die vanuit landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische kwaliteit worden voorgesteld en in bestaande plannen zijn beschreven. Er wordt voor gepleit om het aspect bereikbaarheid en toegankelijkheid te koppelen aan deze verbindingen. Bij de integratieslag van de verschillende streefbeelden tot een structuurvisie zal hierover nader moeten worden nagedacht.

Hoofdstuk 6 Prioritering en voorwaarden

6.1 Prioriteiten

Feitelijk draait het bij groen & blauw om het instandhouden van de diversiteit aan landschappen en de versterking van de onderlinge samenhang en structuur. Hiermee kan de leefbaarheid, duurzaamheid en kwaliteit van de landschappen daarvan worden gegarandeerd. Mede daarmee kan de regio haar concurrentiepositie ten opzichte van andere regio's als vestigingsplaats voor bedrijven, leefomgeving en plaats om te recreëren in de toekomst vasthouden en verder versterken. De regio Holland Rijnland kan daarmee in de toekomst, nog meer dan nu, een regio zijn waar het gezond en prettig verblijven is.

Feitelijk betekent dat, dat de regio een taak heeft om;

1. de bestaande landschappen verder te versterken, te ontwikkelen en de landschappelijke kwaliteit daarvan te verhogen ten behoeve van het gebruik en beleving daarvan en;
2. de onderlinge samenhang en structuur van de landschappen verder te verhogen door in te zetten op het verbeteren van verbindingen die de bereikbaarheid, toegankelijkheid, duurzaamheid en samenhang tussen de landschappen verder versterken.

De regio zou zich in de toekomst binnen de Randstad nog beter dan nu moeten positioneren als regio waarbinnen op korte afstand van elkaar zeer karakteristieke en kwalitatief duurzame landschappen aanwezig zijn, die door een sterke samenhang en structuur van verbindingen de regio als eenheid op de kaart zetten.

6.2 Voorwaarden

Belangrijk bij het stellen van de prioriteiten is dat de regio keuzes maakt over de manier waarop zij invulling geeft aan de versterking van de bestaande landschappen en de onderlinge samenhang en structuur daarvan. In het bollenlandschap wordt momenteel intensief gewerkt aan het programma Offensief van Teylingen, voor het veenweidegebied bijvoorbeeld bestaat zo'n invulling vanuit de regio (nog) niet.

De regio moet ook kiezen of zij meer dan nu helder haar standpunt uitdraagt naar haar partners toe en daarmee indirect bijdraagt aan versterking van de landschappen.

Om de samenhang en structuur van de regio verder te versterken zal de regio daarnaast ook meer aandacht moeten schenken aan de instandhouding en realisatie van verbindingen, wat overigens niet betekent dat de regio de uitvoering daarvan zelf ter hand moet nemen.

Ten aanzien van de landschappen wordt gesteld dat ruimtelijke veranderingen binnen de regio vanuit andere sectoren moeten voldoen aan het verbeteren van de leefbaarheid en duurzaamheid van het landschap op de betreffende locatie. Wanneer daarvan, door ongeacht welke ruimtelijke ontwikkeling, wordt afgeweken moeten compenserende maatregelen worden getroffen.

Ten aanzien van de verbindingen wordt gesteld dat moet worden vastgehouden aan de verbindingen zoals deze al in eerdere beleidsrapporten zijn vastgelegd en op de visiekaart zijn ingetekend.

Bijlagen

Bijlage 1 Literatuurlijst

De volgende documenten zijn aanvullend gebruikt voor het opstellen van het streefbeeld Groen & Blauw:

Ministerie VROM, *Nota Ruimte*, 2004

Provincie Zuid-Holland, *Streekplan West*, 2003

Accanto, *Land van Wijk en Wouden; Uitvoeringsprogramma 2003-2007*, 2003

Bosch en Slabbers, *De Duin- en Bollenstreek een landschap van betekenis; Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek*, 1997

Bosch en Slabbers, *concept rapport Oude Rijn doet nieuwe zaken*, 2006

Zuidvleugel, *Overeenkomst Zuidvleugel Zichtbaar Groener*, 2005

Ecorys, *eindrapport Greenport duin- en Bollenstreek; Analyse + uitvoeringsagenda 2006-2020*, 2006

Intensivering samenwerking SDB en SLR, *Positiedocument Natuur en Landschap*, 2001

Pact van Teylingen, *Vijf jaar Pact van Teylingen; Een toekomstperspectief voor de Duin- en Bollenstreek*, 2002

Programmabureau As Leiden Katwijk, *As Leiden Katwijk kwaliteit aan de oevers van de Oude Rijn; Visie en opgaven*, 2006

Provincies Noord- en Zuid-Holland, *Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek*, 2006

SDB/SLR/PZH, *Programma van afspraken; Leidse Regio/ Duin- en Bollenstreek*, 2002

Twynstra Gudde, *Groen-blauwe en cultuurhistorische onderlegger en opgave kaarten van het gebied As Leiden Katwijk*, 2005

Vista, *Landschapsbeleidsplan Leidse Regio en Warmond*, 2002

Vista, *Masterplan Aaneenschakeling Landgoederen*, 2004

Bijlage 2 Overzicht bestaand beleid ten bate van de RSV

Status van documenten

• **VAN HET SAMENWERKINGSORGAAN HOLLAND RIJNLAND**

Document	Planperiode	Status
Pact/Offensief van Teylingen	1996-2010 (niet strikt)	Pact van Teylingen (1996) + Balans 2004- 2005
Programma van Afspraken	Geen harde planperiode. Veelal tot 2010 of 2020	Basis voor Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland via Gemeenschappelijke Regeling 2004
Profiel van de regio	Geen planperiode. Profiel is basis voor RSV (met planperiode tot 2020, doorkijk 2030)	AB-besluit op 14 december 2005
As Leiden Katwijk	Tot 2020	AB-voorstel op 28 juni 2006

• **VAN EXTERNE PARTIJEN OVER HET GEBIED VAN HOLLAND RIJNLAND**

Document	Planperiode	Status
Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer - Bollenstreek	2020-2030	Geen regionaal product, vastgesteld door GS PZH op 14 maart 2006. Besluitvorming PS nog niet verwerkt

	Pact/Offensief van Teylingen	Programma van Afspraken
Integraal	<ul style="list-style-type: none"> • Doelstellingen Pact van Teylingen: <ol style="list-style-type: none"> 1. ruimtelijke kwaliteit Duin- en Bollenstreek (landschap, natuur, cultuurhistorie) 2. economische vitaliteit van het bollencomplex 	
Groen/Blauw	<ul style="list-style-type: none"> • Via modules Offensief vT; binnen modules saldometode voor verkrijgen keurmerk: meerwaarde voor bollencomplex en/of landschap Voorbeelden modules waarin landschap speelt: <ul style="list-style-type: none"> - Vinkeveldpolder - Delfweg - Trappenberg - Keukenhof - Open venster Hillegom • Ontwikkeling instrumentarium beoordeling saldo: "bedrijfsontwikkeling-op-locatie"; sluit aan op methode in Limburg om extra ontwikkeling toe te staan als bedrijf tegenprestatie in natuur levert 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiekaart maken die sturend is voor de ontwikkeling van andere lagen. Speerpunten: openhouden Groene Hart, Polders Elsgeest en Hogeweg en bollencomplex • Opstellen regionaal waterbeleid • Inspanningsverplichting om cultuurhistorie een plaats te geven in de RO • Veehouderijen op de graslanden in Randzone Groene Hart en polders Elsgeest en Hogeweg een duurzaam toekomstperspectief moeten kunnen hebben • Inspanningsverplichting om variatie in landschapstypen te accentueren evenals de overgangen tussen landschapstypen • Project: uitwerken Groene Oude Rijnzone, inrichtingsplannen voor verbindingen Kagerplassen-Duingebied en Groene Hart-Duivenvoorde-Duinen • Project: aaneengesloten noord-zuidverbindingen • Project: koppeling stedelijke en landelijke groenstructuren (= ontwikkeling van een robuuste en waardevolle groenblauwe verbinding Oude Rijn) • Aan randen Groene Hart recreatieve en groenblauwe verbindingen tussen stad en land versterken. Noordwestelijke begrenzing veenweidegebied t.z.v. Oude Rijn: langs de A4 en N11. Vanuit Zuiden tot knoop A4-N11/RGL moet A4 groene inpassing krijgen • Partijen hechten aan groene functie Grote Polder • Bij ontwikkeling Knoop-Oost zijn

		Cronesteijn en Grote Polder uitgangspunt evenals verbetering toegankelijkheid van het veenweidegebied vanuit het stedelijk gebied
Milieu	In het Pact zijn afspraken gemaakt over duurzame bollenteelt.	-
Mobiliteit	Pact en Greenport doen diverse uitspraken over mobiliteit. In het algemeen is bereikbaarheid van de Greenport essentieel voor economische vitaliteit. Ontsluiting op o.m. A4 en A44 en N207 staan daarbij centraal. Spanningsveld is dat infrastructuur ten koste kan gaan van bollenareaal en ruimtelijke kwaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Onderschrijving inpassing en financiering RijnGouwelijn • Inspanningen voor studies naar oost-west verbindingen A4-A44, inclusief verbreding N206 • onderzoek wenselijkheid verbinding N206 N205 bij Hillegom
Wonen	Pact gaat uit van migratiesaldo 0 voor Duin- en Bollenstreek, en tegengaan bollenstad. Offensief sluit kleinschalige woningbouw niet uit, mits opbrengsten ten goede komen aan Offensief-doelen.	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen gezamenlijke woonvisie • Ambitie om te komen tot één woningmarkt • Uitgaan van migratiesaldo-0 en herstructureringsaldo van minimaal 0 • Behoeftte en capaciteitscijfers* • Opstellen één bouwscenario met een doorkijk naar 2020 • Randvoorwaarden opstellen voor de ontwikkeling Vliegveld Valkenburg als woon- en werklocatie en gebruik lagenbenadering ***
Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Greenportvisie is vertaling van economische kant van Pact, en opgesteld door bedrijfsleven. Het is als sectordocument door de Stuurgroep Pact vastgesteld. • Glastuinbouw is mogelijk op concentratiegebieden Trappenberg en Rooversbroekpolder. Een beperkte uitbreiding van 10 ha bovenop de Pact-afspraken van Trappenberg is overeengekomen. Rooversbroekpolder wordt nog nader verkend. Daarnaast speelt nog glastuinbouw in Zijlhoek / De Waard, dat ook als duurzaam gebied voor glas ontwikkeld kan worden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen regionaal bedrijventerreinenprogramma tot 2010 met doorkijk naar 2020, uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Nadruk revitalisering/efficiënt ruimtegebruik ◦ Selectieve economische groei ◦ Behoeftte en capaciteitscijfers** • Versterken regionaal toeristisch product • Open bollenlandschap behouden en versterken/consolideren bollencomplex gerelateerde bedrijvigheid (door uitplaatsen gespecialiseerde verspreid liggend glas, oplossen problematiek handels- en exportbedrijven, terugbrengen

		landschapselementen) <ul style="list-style-type: none"> • Concentratie en benutting Kloosterschuur/Trappenberg • Duurzaamheid glastuinbouw rondom Valkenburg beschouwen bij herziening Streekplan en bij bebouwing komt vervangende ruimte binnen regio of concentratiegebied rondom Schiphol beschikbaar • Studie glastuinbouw t.b.v. onderbouwde claim Vijfde Nota RO tbv concentratiegebied bij Schiphol • Randvoorwaarden opstellen voor de ontwikkeling Vliegveld Valkenburg als woon- en werklocatie en gebruik lagenbenadering *** • Instemming met ontwikkeling Knoop A4/N11 met transferium in combinatie met hoogwaardige werkgelegenheid (i.r.t. herstructurering en nieuwe bedrijventerreinen)
Maatschappelijke voorzieningen	-	-

	Profiel van de regio	As Leiden Katwijk
Integraal	<ul style="list-style-type: none"> o HR kiest voor beperkte stedelijke ontwikkeling o In de RSV niet alleen ruimtelijke en economische factoren meenemen maar ook sociale <ul style="list-style-type: none"> ▪ HR is onderdeel van de Zuidvleugel, maar profileert zich ook in relatie tot de Noordvleugel en Randstad Holland 	<ul style="list-style-type: none"> • Vijf kernkwaliteiten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Hoge natuur- en recreatiewaarden 2. Hoge cultuurhistorische waarde en de Oude Rijn als identiteitsdrager 3. Centrale ligging tussen Zuid- en Noordvleugel 4. Gedifferentieerde woonmilieu's: stad, tuin&dorp en kustplaats 5. Kennisintensieve bedrijvigheid • Vijf prioriteiten <ol style="list-style-type: none"> 1. Rijnlandroute en RGL 2. Groenblauw en cultuurhistorie 3. Grote gebiedsontwikkelingsprojecten 4. Herstructurering en transformatie bedrijventerreinen 5. Nieuwe kansen
Groen/Blauw	<ul style="list-style-type: none"> • HR houdt het veenweidegebied vrij van bebouwing • Behoud en versterking van de Greenport Bollenstreek 	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken groenblauwe structuren. Oude Rijn geldt als waardevol structurend element. Landgoederenzone, zuidelijke en

	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit groen en cultuurhistorie • Kwaliteit van het water betekent: zichtbaar maken van de oevers en het verbeteren van de recreatiemogelijkheden • HR vervult randvoorwaarden en investeert in voorzieningen die toerisme en recreatie tot bloei laten komen • HR wil het kleinschalige karakter van het landschap behouden, o.a. met behulp van groene bufferzones • De ontwikkeling van het landschap houdt rekening met de cultuurhistorie en is gericht op het zichtbaar maken van de cultuurhistorie <ul style="list-style-type: none"> ◦ Water is een verbindend element in de regio 	<p>westelijke buffers bij Valkenburg, verbinding Vlietlanden-Kagerplassen en robuuste ecologische zone van het Groene Hart naar de duinen tussen Wassenaar en de ALK. Verstedelijking geconcentreerd houden om de Bollenstreek en Groene Hart open te houden. Routes voor langzaam verkeer versterken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leefbaarheid wordt bepaald door landschappelijke waarden en cultuurhistorische identiteit. Reparaties aan de structuur: oevers van de Oude Rijn zijn verrommeld of niet toegankelijk voor publiek, tegengaan versnippering groen en natuur en herstellen landgoederenzone • Uitwerking: Groenblauw schept voorwaarden. Diversiteit van het landschap bij diverse ontwikkelingen gebruiken. Strategie is gericht op bewaren en benutten. Belangrijke zichtlijnen moeten open blijven. Versnippering hersteld. Oude Rijn en de Vliet meer in het licht zetten. Onvermoede kansen: waterstructuur, het eilandje Katwijk, monding Oude Rijn en de koppen op de strandwallen. • Tweede prioriteit: infra zorgvuldig inpassen, compenseren groen, rood-groen financieel koppelen.
Milieu	-	<ul style="list-style-type: none"> • Milieuprogramma ALK
Mobiliteit		<ul style="list-style-type: none"> • Met RGL en Rijnlandroute wordt interne en externe bereikbaarheid verbeterd. Het regionale fietspadennetwerk wordt gecomplementeerd. Nieuwe transferia: KLW en Oostflank Leiden. Concept Stedenbaan wordt uitgewerkt met inpassing Leiden Centraal. • Visie: op maatschappelijke en ecologische manier inpassen van infrastructuur. Knooppunten intensief benutten voor stedelijke functies. Voor langzaamverkeer

		<p>moet de infrastructuur worden verbeterd, vooral om landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten beter bereikbaar te maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerking: Investeringsprogramma: verbreding A4 en RR. OV versterken door Stedenbaan, RGL en benutting knooppunten. Netwerk voor wandelaars, fietsers en recreatievaart moet worden versterkt. Infrastructuur stuurt verstedelijking. Knooppunten van verschillende niveau's. Locaties: Leiden Centraal, KLW, Oostflank Leiden, Leiden Lammenschans, Stedenbaanstations, station Sassenheim en locatie Merenwijk, RGL-stations bij Valkenburg. • Projecten: Rijnlandroute, RGL, Stedenbaan
<p>Wonen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een goede en adequate infrastructuur is een voorwaarde voor bebouwing • Vanuit kostenoverwegingen wordt bestaande infrastructuur betrokken bij het zoeken naar bouwlocaties en herstructurering van bestaande woningbouw, maar is niet allesbepalend. 	<ul style="list-style-type: none"> • Demografisch zal de regio zich als geheel gemiddeld ontwikkelen. • Migratiesaldo-0 is uitgangspunt: omvang van de opgave wordt bepaald door groei van de bevolking plus het saldo van migratie uit en naar het buitenland. Ervan uitgaande dat ook het binnenlandse migratiesaldo 0 is, resulteert dit in een opgave van 33.000 tot 36.000 woningen in de periode 200-2020 en naar schatting 14.000 woningen in de periode 2020-2030. • Visie: differentiatie van woonmilieu's versterken (stad, tuin&dorp en kustplaats). Betere aansluiting bij woonvoorkeuren van huidige en toekomstige inwoners en een gezonde doorstroming. Aantal woningen voor starters en ouderen moet worden uitgebreid. 30% sociale woningbouw, ook in de nieuwbouw. Bouwen voor het dure segment. Qua locaties kiezen voor bestaand bebouwd gebied: 1. in centra en bij bestaande en nieuwe knooppunten 2. elders in bestaand

		<p>bebouwd gebied 3. aan de rand van bestaande kernen en op nieuwe locaties. Dit om het buitengebied open te houden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Differentiatie van woonmilieu's: op plekken waar grote landschapsstructuren kruisen met bestaand stedelijk gebied rond de Oude Rijn. Kansen: binnenduinrandzone, landgoederenzone, langs de oevers van de watergangen en de Oude Rijn, in de binnenstad en langs de groene zoom rond het gebied, vliegveld Valkenburg en transformatie van bedrijventerreinen.
<p>Economie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling als woonregio (migratiesaldo-0) • Naast binnenstedelijke locaties moet de locatie Valkenburg voorzien in een deel van de vraag naar woningen. • Hoogwaardige werklocaties ontwikkelen met duidelijke voorkeur voor: toerisme en recreatie, bloemen en bollen, zorg, life/bio science en ruimtevaart. • Daarnaast rekening houden met bestaande bedrijvigheid • Laagopgeleiden dienen ontplooiingsmogelijkheden te krijgen bij de ontwikkeling van de kenniseconomie • Dit gebeurt in de dienstverlening, zorg en bestaande bedrijvigheid • HR vervult randvoorwaarden en investeert in voorzieningen die toerisme en recreatie tot bloei laten komen • In het streven naar kleinschaligheid kijkt Holland Rijnland voor bedrijvigheid die een beperkte claim legt op de beschikbare ruimte. • Er dient meer aandacht te zijn voor meervoudig ruimtegebruik 	<ul style="list-style-type: none"> • Visie: Veelbelovende economische pijlers zijn life science, ruimtevaart, bollencomplex en toerisme. Vooraarden: betere bereikbaarheid en verbindingen in netwerkstad Zuidvleugel, woningen die aansluiten bij behoefte van hogeropgeleiden. Naast pijlers ook ruimte scheppen voor toeleverende bedrijven en zakelijke dienstverlening, w.o. congressector. Visie is selectiviteit en intensief ruimtegebruik • Kantoren: zie kantorenbesluit AB • Bedrijventerreinen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Behoefte 150 ha in periode 2005 – 2020 (o.b.v. historische uitgifte) voor reguliere terreinen ○ Aanzienlijk tekort reguliere terreinen, met name qua fasering. Afhankelijk van ontwikkeling van geplande terreinen is zoekopgave 40 tot 100 ha ○ Beleid voor specifieke terreinen: agrarisch, lucht- en ruimtevaart en life science. Er is geen aanbodprobleem. ○ Transformatie kan redelijk worden

		<p>opgevangen. Voorwaarden zijn fasering en regelmatige uitgifte reguliere terreinen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Voor het beperkte aantal milieuhinderlijke bedrijven zijn maatwerkafspraken nodig als uitplaatsing urgent is <ul style="list-style-type: none"> • Vierde prioriteit: in het woningbouwprogramma is een omvangrijk programma voor transformatie van bedrijventerreinen opgenomen. • Vijfde prioriteit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nieuwe zeejachthaven in Katwijk (toerisme) ○ Verbeteren vaarroutes (toerisme)
<p>Maatschappelijke voorzieningen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De keuze voor kleinschaligheid en menselijke maat komt tot uiting in het aanbod van zorg en voorzieningen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport: Inventarisatie voorzieningen

	Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer
Integraal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebiedsuitwerking moet antwoord geven op de vraag welke bijdragen de H'meer en Bollenstreek kunnen leveren aan het behoud en versterken van de internationale concurrentiepositie (behoud werkgelegenheid, hoogwaardige woonmilieu's, aantrekkelijke recreatieve gebieden en verbeteren bereikbaarheid. ▪ Er kunnen 2.300 woningen worden gebouwd zonder aanpassing van het huidige beleid. Bij aanpassing van randvoorwaarden 13.300 woningen (w.v. 10.000 in H'meer) inclusief benodigd programma voor waterberging (1 mln m3 piekberging en 2 mln m3 seizoensberging), natuur en recreatie (SGP), economische ontwikkeling Schiphol, werkstad A4 en Greenport Bollenstreek en duurzame toekomst akkerbouw in de H'meer. Daarboven 11.000 woningen binnenstedelijk. In totaal 24.300 woningen tussen 2010 en 2030 extra, w.o. 4.000 woningen uit bestaande voornemens uit de Bollenstreek (incl. Katwijk). Streekplannen dienen aangepast te worden, infrastructuur en groenbeleid moeten beter. Vragen aan het Rijk zijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ Randvoorwaarden aanpassen in de Nota Ruimte ○ Financiële mogelijkheden infra ○ Actualisering SGP H'meer • Drie strategieën: <ol style="list-style-type: none"> 1. optimaliseren en verbeteren waar het gebied al goed in is: Greenport Bollenstreek en Schiphol 2. Ontwikkelen jonge kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep 3. Ontwikkelen nieuwe landschappen <p>Uitwerking in deelgebieden, voor Holland Rijnland: 1. Duinen en Kust 2. Greenport Bollenstreek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fasering: <p>In 2010-2020</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ 4.000 woningen Bollenstreek (ihkv 13.000) + OvT-modules ○ Realisatie lokale en reguliere wateropgave, verbreden en verdiepen tochten en vaarten, aanleg hydrologische bufferzone binnenduinrand ○ Landschappelijke verbetering via OvT en PEHS. ○ Infra is harde voorwaarde. Verbreding N207, N205 zuidelijk deel, Rijnlandroute, Station S'heim. <p>In 2020-2030</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Opgave binnenstedelijk gebied + modules OvT + station H'gom + N'hout (als dit laatste station er komt) ○ Infra: doorgetrokken Zuidtangent, station N'hout na 2020, omlegging N208 bij H'gom + alle overige benodigde infra-maatregelen
Groen/Blauw	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimte voor water wordt gevonden in verbreding en verdieping van bestaande tochten en vaarten. Nieuwe ontwikkelingen dienen waterneutraal plaats te vinden • Natuur en recreatie: herstructureren Herenwegen, nieuwe landgoederen, ecologische verbindingen, geplande natuurgebieden: 400 ha en onderdeel SGP H'meer: 150 ha • Deelgebied Duinen en Kust: <ul style="list-style-type: none"> ○ Behoud en herstel van natuurwaarden ○ Veiligheid/Kustverdediging: Noordwijk aan Zee als prioritaire zwakke schakel <p>Toerisme: recreatiedruk niet groter dan die nu al is, groei alleen waar het inpasbaar is. Voor afleiding van recreatiedruk is ontwikkeling van groengebieden in</p>

	de Westflank van de Haarlemmeermeer van groot belang. Uitbreidingsmogelijkheden verblijfsrecreatie in de binnenduinrand is beperkt i.v.m. natuurbehoud en behoud bollenareaal
Milieu	-
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Betere bereikbaarheid door aanvullen bestaand netwerk (weg en ov) • Verbetering en opwaardering (veelal door verbreding) van bestaande wegennet is noodzakelijk en eventueel toevoegen van ontbrekende schakels moet in relatie daarmee en i.r.t. ruimtelijke ontwikkelingen worden bepaald. • OV: beter benutten bestaande infra en doortrekking Zuidtangent naar station H'gom en eventueel nieuwe stations N'hout en V'hout) • In samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen dienen de benodigde infra-maatregelen in nader onderzoek gezien te worden • Maatregelen <ul style="list-style-type: none"> ○ Noodzakelijk: parallelbanen A4, opwaarderen N207, N205), nieuwe regionale wegen (Rijnlandroute), nieuw station (S'heim), OLV ○ Nader te bepalen: optimaliseren A44, opwaarderen N444, N208, nieuwe regionale wegen (koppeling N205, A44/N208), nieuw station N'hout, doorkoppelen Zuidtangent (H'dorp/station H'gom, Nieuw Vennep/station N'hout), RGL ○ Verkeerskundig niet noodzakelijk: rondweg H'gom (N208), koppeling N206/208, koppeling N. Bennebroekerweg/N208 • Knelpunten: <ul style="list-style-type: none"> ○ In Oost-west richting zijn in de zuidelijke bollenstreek de verbindingen Noordwijk A44/A4 congestieproblemen. Rijnlandroute zal bijdrage leveren aan oplossing N206. N444-knelpunt blijft bestaan. Er is onderzocht of nieuwe verbinding ter hoogte van Rijnburgse glastuinbouwgebied of opwaarderen N444 oplossing is. Heeft beperkt oplossend vermogen. ○ Noordelijke bollenstreek: verbinding N206-208 is onvoldoende (structuurprobleem). Oplossing (verbinding N206-N208 en/of N205 in combinatie met verbeterde bereikbaarheid station H'gom) is onderzocht maar kosten staan niet in verhouding tot beperkt oplossend vermogen. Wegverbinding staat niet op de kaart. ○ In noord-Zuidrichting zijn er twee problemen: 1. N208 bij H'gom levert verkeersonveiligheid en leefomgevingsproblemen. (oplossing is rondweg) 2. Congestie op gedeelte Lisse-Bennebroek. (Voorstel: verlenging van N205 naar A44 betrekken bij studie naar doorstroming A44 en aftakking ten zuiden van Lisse naar de N208 aan leggen, incl. extra brug over de Ringvaart. Betekent afname druk op N208 en ontsluiting voorgestelde woningbouwlocatie Lisserbroek)
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • Bollenstreek: <ul style="list-style-type: none"> Binnenstedelijk: (totaal 6.000) <ul style="list-style-type: none"> ○ Binnen de rode contour: 4.000 (2010-2020) (onderdeel van de eigen opgave van 13.000 inclusief Katwijk ○) ○ Binnen rode contour: 2.000 (2020-2030) Uitleg (totaal 3.300) <ul style="list-style-type: none"> ○ Intensivering Offensief: 500 ○ Nieuwe Landgoederen: 100 ○ H'gom: 1.500 ○ N'hout: 800

	o N'wijk Bronsgeest: 600
Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende ruimte voor Greenport en toerisme in de Bollenstreek. Nieuwe prognoses over behoeftes bedrijventerreinen maken afstemming tussen provincie en gemeenten over behoefte aan regionale en lokale bedrijventerreinen nodig. H'meer is bereid mee te denken over regionale opvangfunctie voor lokale/regionale bedrijven uit de Bollenstreek. De eventuele vraag uit de Leidse regio moet eerst expliciet worden gemaakt om te kunnen worden beoordeeld. • Glastuinbouw: ruimtevragen zijn 1. verplaatsen 17 ha (teeltareaal) binnenstedelijk glas Rijnsburg en Oegstgeest 2.50-70 ha verspreid gespecialiseerd glas uit de Bollenstreek 3. uitbreidingsruimte van 30 ha. • Trappenberg-Kloosterschuur is opvanglocatie voor 1. (uitbreiding 10 ha), voor uitplaatsing verspreid liggend glas en gedeeltelijk als uitbreidingsbehoefte (10-20 ha via herstructurering) • Rooversbroekpolder is voor een groot deel van de resterende uitbreidings- en verplaatsingsbehoefte, 30 ha herstructurering en uitbreiding in zuidelijke richting is nodig
	o Behouden locatie Zijlhoek
Maatschappelijke voorzieningen	-

Toelichting bij Programma van Afspraken

*Behoefte en capaciteitscijfers Wonen

Periode	Behoefte	Capaciteit	Tekort
Tot 2010	20.000	17.250	2.750
2010 - 2020	13.000	5.500	7.500

**Behoefte en capaciteitscijfers Werken

Periode	Behoefte	Capaciteit	Tekort
Tot 2010	170 ha netto	95 ha	75 ha
2010 - 2020	160 ha netto	100 ha	60 ha

*** Randvoorwaarden bebouwing Valkenburg

- Toepassen lagenbenadering (principe kwaliteit boven kwantiteit)
- Handhaven robuuste ecologische verbindingszone van het Groene Hart naar de duinen ten zuiden van de As Leiden-Katwijk. De zuidelijke rand van het Valkenburgse Meer verbonden met het Pan van Persijn vormt de noordgrens van deze ecologische verbindingszone
- Tussen bouwlocatie Valkenburg en het duingebied ten zuiden van Katwijk wordt een groene bufferzone aangelegd om te grote recreatiedruk op het kwetsbare duingebied te voorkomen en om schone kwel van duinwater optimaal te kunnen benutten
- Uitgaan van aanleg RGL en de verbreding N206, voordat gebouwd gaat worden

Toelichting bij Gebiedsuitwerking – Uitwerking deelgebieden

Deelgebied Duinen en Kust:

- Behoud en herstel van natuurwaarden
- Veiligheid/Kustverdediging: Noordwijk aan Zee als prioritaire zwakke schakel
- Toerisme: recreatiedruk niet groter dan die nu al is, groei alleen waar het inpasbaar is. Voor afleiding van recreatiedruk is ontwikkeling van groengebieden in de Westflank van de Haarlemmeermeer van groot belang. Uitbreidingsmogelijkheden verblijfsrecreatie in de binnenduintrand is beperkt i.v.m. natuurbehoud en behoud bollenareaal

Deelgebied Greenport Bollenstreek:

- Behoud en ontwikkeling bollencomplex
    - Uitgangspunt is minimaal 2625 ha bollenteelareaal
    - Compensatie van gronden die verloren gaan door ruimtelijke ontwikkelingen
    - Agrarische en regionale bedrijvigheid w.o. handels- en toeleverende bedrijven
    - Veiling in Rijnsburg
    - Veehouderijbedrijven
  - Toerisme
  - Water, natuur en landschap
    - Wateropgave 50 ha boezemwater als compensatie van peilaanpassingen in het verleden
    - Uitgangspunt: vooralsnog geen ruimtelijke consequenties Europese Kaderrichtlijn Water en streven naar goede waterkwaliteit
    - PEHS is uitgangspunt
    - Aanbeveling uit Landschapsbeleidsplan wordt gevolgd: landschappelijke structuur in noord-zuidrichting versterken en landschappelijke openheid gebied vergroten. Uitbreiding en aanleg van landgoederen levert een bijdrage aan landschappelijke kwaliteit en circa 100 woningen in groene woonmilieu's.
  - Pact/OvT: geïntensiveerd doorgaan met modulaire aanpak waarbij het mogelijk is kleine aantallen woningen te bouwen ter (mede)financiering + grootschalige modules circa 500 extra woningen
-

Bijlage 3 Leden werkgroep Groen & Blauw

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland, de heer C.A. Brakel (voorzitter)

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland, mevrouw C. de Kort

Gemeente Alkemade, mevrouw M. Radema

Gemeente Leiden, mevrouw N. van Beest

Gemeente Leiden, de heer J. Groos

Gemeente Leiderdorp, mevrouw I. van der Wiel

Gemeente Noordwijk, de heer T.P. van Leeuwen

Gemeente Noordwijkerhout, de heer R. Koekkoek

Gemeente Oegstgeest, mevrouw L. Smit

Gemeente Oegstgeest, de heer S. Lavrijssen

Gemeente Katwijk, mevrouw L. van der Vossen

Gemeente Voorschoten, de heer M.G. Gordijn

Gemeente Zoeterwoude, mevrouw L. Gips

Bijlage 4 Maatschappelijke organisaties

Om draagvlak te vinden voor de RSV is het belangrijk om maatschappelijke organisaties zo vroeg mogelijk bij de ontwikkeling van de visie te betrekken. In het communicatieplan zijn twee momenten voorzien waarbij het zinvol lijkt de maatschappelijke organisaties te betrekken.

Het eerste moment is gericht op de inbreng bij de ontwikkeling van de streefbeelden. Het tweede moment is voorzien bij de zgn. Integratieslag waarbij keuzes en dilemma's naar voren komen. Dit moment is meer op het creëren van draagvlak gericht bij een brede doelgroep.

Wij zijn ervan uitgegaan dat de inbreng van de maatschappelijke organisaties voor het grootste deel geborgd is in het bestaande beleid, dat als uitgangspunt genomen is bij de streefbeelden.

Voor ieder streefbeeld is een beperkte selectie gemaakt van organisaties die relevant zijn.

Selectiecriteria waren:

1. Vaak zijn de streefbeelden onder te verdelen in verschillende deelbelangen. Gestreefd is om voor ieder deelbelang één of meerdere organisaties te vinden die dit belang vertegenwoordigen.
2. Per deelbelang in het streefbeeld is gekozen voor de organisatie die nog niet zichtbaar inbreng hebben geleverd via het bestaande beleid en waarvan het standpunt dus nog onbekend is.

De geselecteerde maatschappelijke organisaties zijn schriftelijk benaderd. Aan hen is het concept-Streefbeeld opgestuurd en gevraagd om te reageren op de vragen:

1. Of zij kunnen instemmen met de inhoudelijke lijn.
2. Of zij kunnen instemmen met de gehanteerde feiten en cijfers.

De inbreng van de maatschappelijke organisaties was gepland als reactie op de concept-Streefbeelden. Daarbij was het de bedoeling om de reacties en de voorgestelde verwerking tegelijk met de concept-Streefbeelden ter behandeling voor de portefeuillehouders voor te leggen in het Portefeuillehoudersoverleggen van mei 2006. Omdat tussen het gereedkomen van de conceptstreefbeelden en het toezenden aan de portefeuillehoudersoverleggen korte tijd gepland was, werd in de brief waarin de maatschappelijke organisaties gevraagd werden te reageren een zeer korte respons tijd gevraagd. Een aantal organisaties reageerde met de opmerking dat zij wel willen reageren, maar daarvoor langer tijd nodig hebben. Hierop is geantwoord dat zij later kunnen reageren, maar dat het in dit stadium om de hoofdlijnen gaat. Verwacht wordt dat na de zgn. integratieslag een veel concretere vraag gesteld kan worden aan de maatschappelijke organisaties.

In totaal zijn er 34 maatschappelijke organisaties aangeschreven, met de volgende verdeling naar Streefbeeld. Tussen haakjes is het aantal reacties opgenomen.

Groen/Blauw: 6 (1)

Milieu: 3 (0)

Mobiliteit: 3 (2)

Wonen: 3 (1)

Economie: 6 (3)

Maatschappelijke Voorzieningen: 13 (8)

De gemiddelde respons is 44%.

De reacties zijn verwerkt in een schema, waarbij in de naastliggende kolom het voorstel voor de verwerking in het streefbeeld is opgenomen. Dit schema is een separaat document naast de streefbeelden.

Een algemeen signaal uit de reacties is, dat maatschappelijke organisaties zich onvoldoende betrokken voelen bij de totstandkoming van de regionale structuurvisie.

Stichting Duinbehoud, Stichting Hou het Bloeiend, Gebiedscommissie Land van Wijk en Wouden, Cultuurhistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, Stichting Industrieel Erfgoed Leiden en HISWA is verzocht een reactie te geven op het concept-streefbeeld Groen & Blauw. Stichting Industrieel Erfgoed Leiden heeft gereageerd.

Bijlage 5 Analyse van de Landschapsbeleidsplannen

	Leidse Regio	Duin- & Bollenstreek
Strategie	<ul style="list-style-type: none"> • Landschappelijke onderlegger & watersysteem zijn sturend element voor ruimtelijke structuur • Streven naar robuuste groenblauwe structuur • Veiligstellen essentiële kwaliteiten van het landschap • Kader bieden voor de ontwikkeling van het grondgebruik • De groenblauwe structuur is onderverdeeld in; <ol style="list-style-type: none"> a. Parels, landschappelijke eenheden met hoge kwaliteit die behouden moeten worden b. lijsten, randzones op de overgang van landschapstypen c. ontwikkelingsgebieden, gebieden waarin door versterking van land- en tuinbouw of stedelijke functies landschapsvernieuwing kan plaatsvinden 	<ul style="list-style-type: none"> • Bundelen van laagdynamische functies in een hecht landschappelijk raamwerk van waardevolle landschapstypen en verbindingen. • Duurzaam en economisch gezond kunnen ontplooiën van economische functies waaronder land- en tuinbouw binnen het raamwerk • Streven naar versterking van de differentiatie tussen de verschillende aanwezige landschapstypen • Bepalen van maatvoering van raamwerk en gebruiksruidten binnen een specifiek landschapstype door; <ol style="list-style-type: none"> a. ecologische functies van het raamwerk b. economische functies van de gebruiksruidten • Scheiding tussen raamwerk en gebruiksruidten is niet absoluut
Structuurbeeld	<ul style="list-style-type: none"> • Plankaart, “de Groenblauwe Structuur”, aan de hand van gebieden, verbindingen (recreatief en ecologisch) en locaties • Gebieden zijn veenweidegebieden en droogmakerij met verschillende functionele accenten. • Drie oost west verbindingen <ol style="list-style-type: none"> a. Duivenvoorde corridor b. Oude Rijnzone met oeverwalbos c. Kagerplassen naar duinen • Noord-zuid verbinding, verbinding landgoederen met strandwallen • Overgang tussen parels en lijsten gevormd door rietzones gecombineerd met recreatieve routes. • Op enkele plekken aan randen mogelijke spaarbekkens • Binnen ruimtelijk beeld zijn locaties voor recreatieve transferia, geplande verstedelijking, groen bedrijventerrein en knooppunt A4 	<ul style="list-style-type: none"> • Plankaart, “het Raamwerk”, aan de hand van gebieden, verbindingen (nat en droog) • Gebieden zijn zee, duinen en binnenduintrand, standwallen en vlakten waarin versterking van parallelle ordening van met landgoederen en zanderijlandschap wordt nagestreefd en Veenweide landschap • Ecologische verbindingen tussen gebieden; <ol style="list-style-type: none"> a. Natte ecologische zone van de Kagerplassen naar het duingebied (oost-west) b. Versterking van de Haarlemmertrekvaart (noord-zuid) c. Ecologische zone ter hoogte van Lisse door ecologisch beheer van sloten door het bollen gebied. d. Noord-zuid georiënteerde

		<p>laanbeplantingen vormen verbindingen tussen elementen uit het strandwallen- en strandvlaktegebied</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanduiding van zone langs de Oude Rijn als parkzone • Overgang van duin naar bollengebied behoud/herstel scherpe overgang • Noordelijke binnenduinrand zoekgebied als bufferrandzone
Thematisch		
<i>Natuur</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Parels vormen kerngebieden voor veenweide natuur • Strandwallen en oeverwallen zijn ontwikkelingszones voor droge natuur • Versterken groenblauwe structuur door koppelen ecologische verbindingzones aan lijsten en boezemwateren 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaande natuurwaarden in standhouden en waar mogelijk versterken • Duinen en binnenduinrand vormen het natuurkerngebied • Weidegronden ten noorden van Leiden hebben aanduiding agrarisch gebied met natuur en landschapswaarden • Bollengebied streven naar agrarisch natuurbeheer, met name langs slootkanten en bermen. • Droge ecologische verbinding tussen strandwallen en duinen • Natte ecologische verbinding tussen Kagerplassen en binnenduinrand
<i>Cultuurhistorie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Cultuurhistorie deel landschappelijke onderlegger • Rekening houden met kenmerkende en structuurbepalende landschapselementen die zijn geïdentificeerd • Oud-Ade en Zoeterwoude-Weipoort zijn cultuurhistorisch waardevolle gebieden 	<ul style="list-style-type: none"> • Herkenbaarheid van het verleden draagt bij aan aantrekkelijkheid van landschap en daarmee ook toeristisch-recreatieve (economische) betekenis • Behoud en versterking landgoederenzone • Noordelijk bollengebied, zanderijsloten in zanderijlandschap en scherpe overgang tussen duin- en bollengebied zijn cultuurhistorisch waardevolle gebieden • Overige cultuurhistorische elementen vormen archeologische bodemarchief en industrieel erfgoed

<i>Water</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Water is mede sturend ordeningsprincipe • Ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande en nieuwe functies mede baseren op draagkracht van watersysteem en waterhuishoudkundige effecten op korte en lange termijn • Logisch positioneren van voorzieningen voor waterberging en waterkwaliteitsberging in groenblauwe structuur	<ul style="list-style-type: none"> • Streven naar waterbeheer geënt op watersysteembenadering • Streven naar bundeling van functies met gelijke eisen ten aanzien van waterkwaliteit en kwantiteit en scheiding van functies met verschillende eisen • Structurele maatregelen;<ol style="list-style-type: none"> a. Aanleg van peilvakken in circa 600 ha bollengebied (peilverlaging van 10-15 cm) en in combinatie hiermee aanpassing van het waterregime in de duinen en compensatie van circa 50 ha boezemland b. Aanleg van hydrologische bufferzone De Zilk (puttenrij en randsloot). c. Onderzoek naar mogelijkheden om kwalitatief hoogwaardig kwelwater uit duinen vast te houden en te benutten voor natuur
--------------	--	--

<p><i>Land- en Tuinbouw</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Land- en tuinbouw vormt drager van landschappelijke en ecologische kwaliteiten van parels • Behoud van landschappelijke en ecologische kwaliteiten schept voorwaarden aan ontwikkeling van land- en tuinbouw • Verbreding activiteiten land- en tuinbouw binnen parels • Specialisatie land- en tuinbouw buiten parels 	<ul style="list-style-type: none"> • Land- en tuinbouw vormt drager van identiteit en geeft gebied internationale faam • Handhaven van vitaal bollencomplex, waarbij behoud van bollenteeltareaal voorop staat • Oprichten van kassen beperken uit overwegingen van landschapsbehoud, areaal, behoud van toerisme etc. • Kassenbouw niet toegestaan in omgeving van Keukenhof, deel van Lageveense Polder, landgoederen, gebied tussen Katwijk en Noordwijk en landschappelijk open gebied binnenduinrand De Zilk • Gespecialiseerde glastuinbouw niet toelaatbaar in (centrale) bollengebied • Aanwijzing van Rijnsburg en Valkenburg voor gespecialiseerde glastuinbouw • Streven naar behoud van weidelandbouw binnen raamwerk, als mede bepalend voor openheid van gebied • Streven naar grotere samenhangende eenheden, waarbinnen aandacht voor groene dooradering, binnen gebruiksruimte van casco
<p><i>Recreatie en Toerisme</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parels krijgen eigen toeristisch-recreatieve profiel passend bij de landschappelijke kwaliteit • Lijsten en andere structuurdragers kunnen sturen voor aantrekkelijke recreatieve routing • Leidse binnenstad heeft toeristisch-recreatief potentieel 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van extensieve vormen van recreatie • Streven naar combinatie van recreatieve verbindingen met ecologische verbindingen • Kust/ Noordwijk, Kagerplassen, Keukenhof met centraal bollengebied en archeologie van Valkenburg hebben toeristisch-recreatief potentieel • Gretige consumptie door bezoekers landschap Bollengebied als productieruimte voor bollensector

<i>Verstedelijking</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Richting aan verstedelijking met groenblauwe structuur • Binnen parels geen ruimte voor verstedelijking • Binnen ontwikkelingsgebieden en deels lijsten wel ruimte voor verstedelijking • Positie in groenblauwe structuur bepaalt randvoorwaarden en mogelijkheden • Aansluiten stedelijke groenblauwe structuren op groenblauwe structuren in buitengebied • Robuuste stedelijke groenstructuur legt recreatieve, ecologische en ruimtelijke relaties met omliggende landschap • Koppelen grootschalig groen in en om stad (GIOS) Leiden aan GIOS Den Haag, Rotterdam en Groenblauwe Slinger 	<ul style="list-style-type: none"> • Verstedelijkingscontouren uit streekplan richtinggevend voor stedelijke uitbreidingen • Aandacht voor en integraal onderdeel van landschappelijke inpassing (aankleding/overgang) van nieuwe verstedelijking • Voortzetten groenstructuren vanuit stedelijk gebied in aanliggende groenstructuren in landelijk gebied
<i>Infrastructuur</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Interne verkeersafwikkeling binnen Leidse Regio onvoldoende • Centrum Leiden met auto moeilijk bereikbaar • Invalswegen Leiden vaak verstopt • Plannen voor Zuidelijke rondweg en regionaal openbaar vervoerssysteem, de Rijn-Gouwelijn • Onderzoek aansluiten A44 en A4 op elkaar 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontsluiten Duin- en Bollenstreek op een nieuw regionaal openbaar vervoerssysteem; Rijn-Gouwelijn (West) • Capaciteitsprobleem bestaande oost-west verbindingen voor autoverkeer neemt toe

Bijlage 6 Analyse strategie positiedocument

Strategie

1. Ontwikkeling van de groenblauwe kernkwaliteiten (landschap, natuur, water, recreatie en cultuurhistorie)
2. Beheer van het landschap/water
3. Herstel en versterking van landschappelijke en ecologische karakteristieken en samenhangen
4. Groenstructuur aansluiten op de Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Kansen

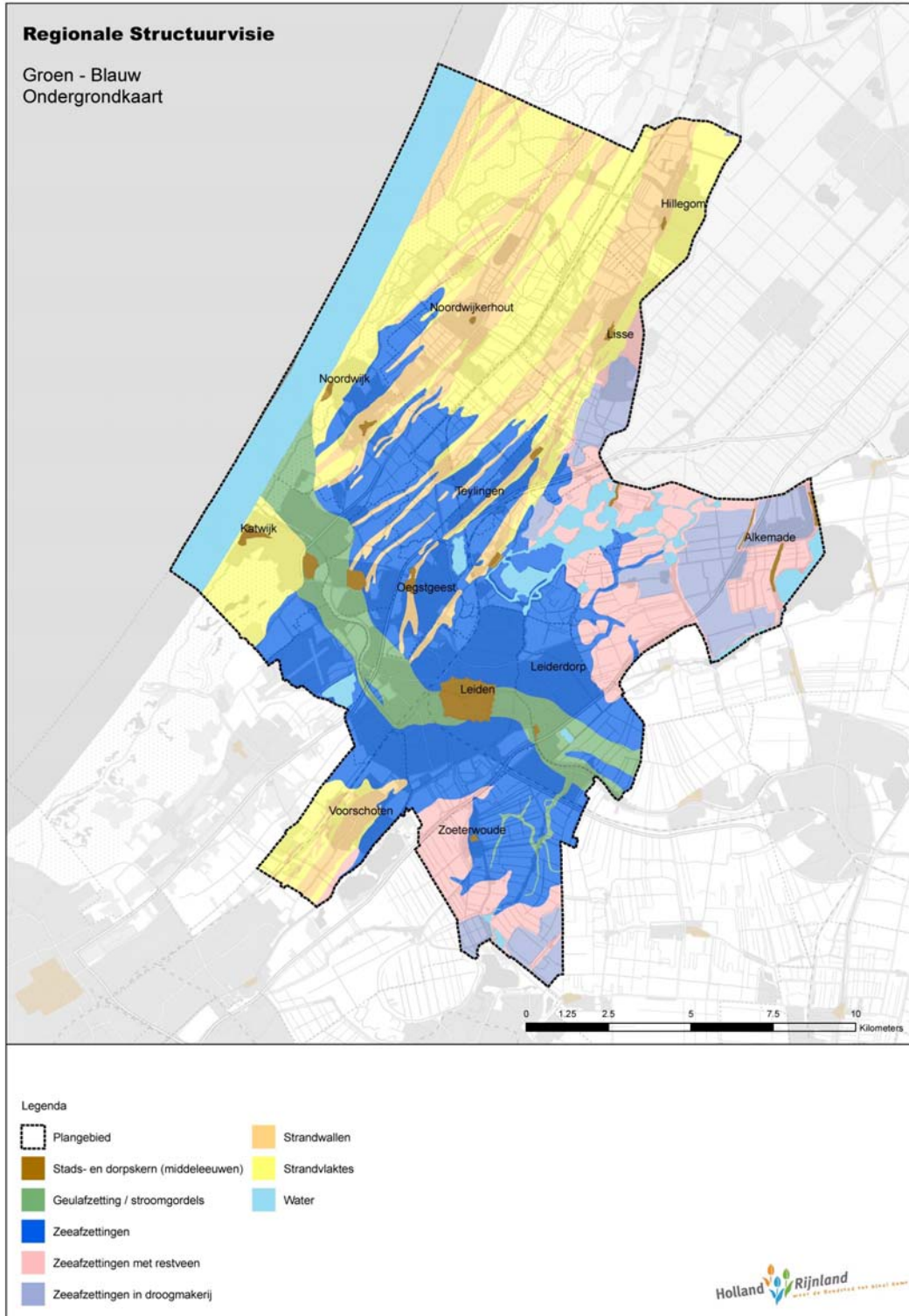
1. Behoud diversiteit aan verschillende landschappen en hun ligging op korte afstand van elkaar als belangrijke kwaliteit in de Deltametropool en specifiek in deze regio (Land van Wijk en Wouden, de landgoederenzone Den Haag/Katwijk, het Hollands Plassengebied en de zanderijen van de Bollenstreek inclusief de verbindingen tussen deze onderdelen)
2. Combineren van functies, zoals het vergroten van waterbergingscapaciteit en aaneenschakelen van kleine en grote groengebieden
3. Versterken van typerende kenmerken van landschapstypen waardoor bovenregionale landschappelijke kwaliteiten vorm krijgen
4. mogelijkheden tot realiseren van groenblauwe wiggen op overgang Groene Hart en verstedelijkte zone
5. Ontwikkelen van een samenhang tussen stedelijke groenstructuur en recreatieve verbindingen tussen stad en land
6. Positionering van noordwestelijke groene grens van veenweidegebied ten zuiden van de Oude Rijn langs de A4 en de N11 ten behoeve van kwaliteit van landschap

Bedreigingen

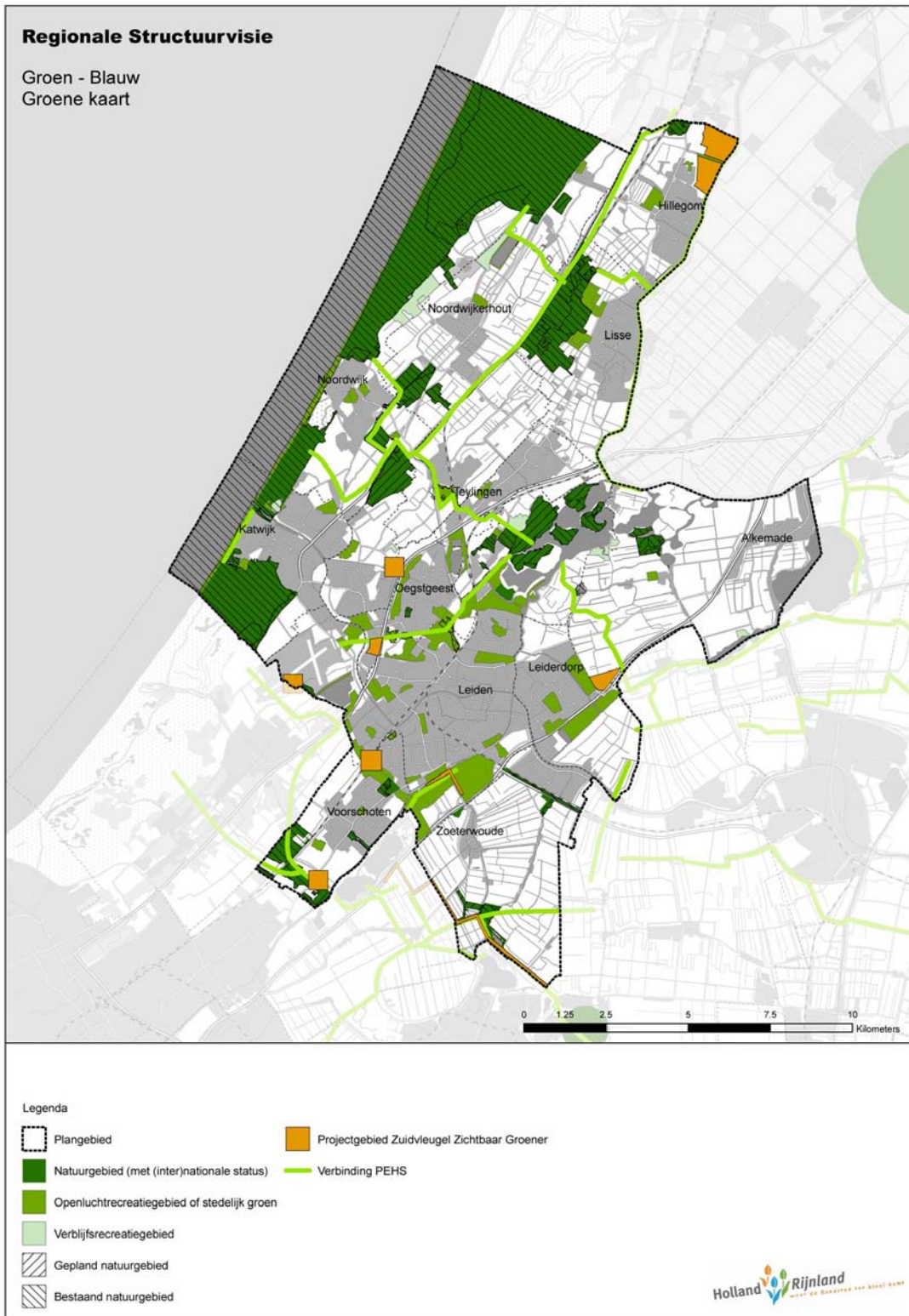
1. Belemmering migratiemogelijkheden van fauna tussen kuststreek en Groene Hart door aanwezige infrastructuur
  2. Bedreigingen voor kwaliteit van landschappen door doorsnijdingen en rommelzones
-

Bijlage 7 Kaarten

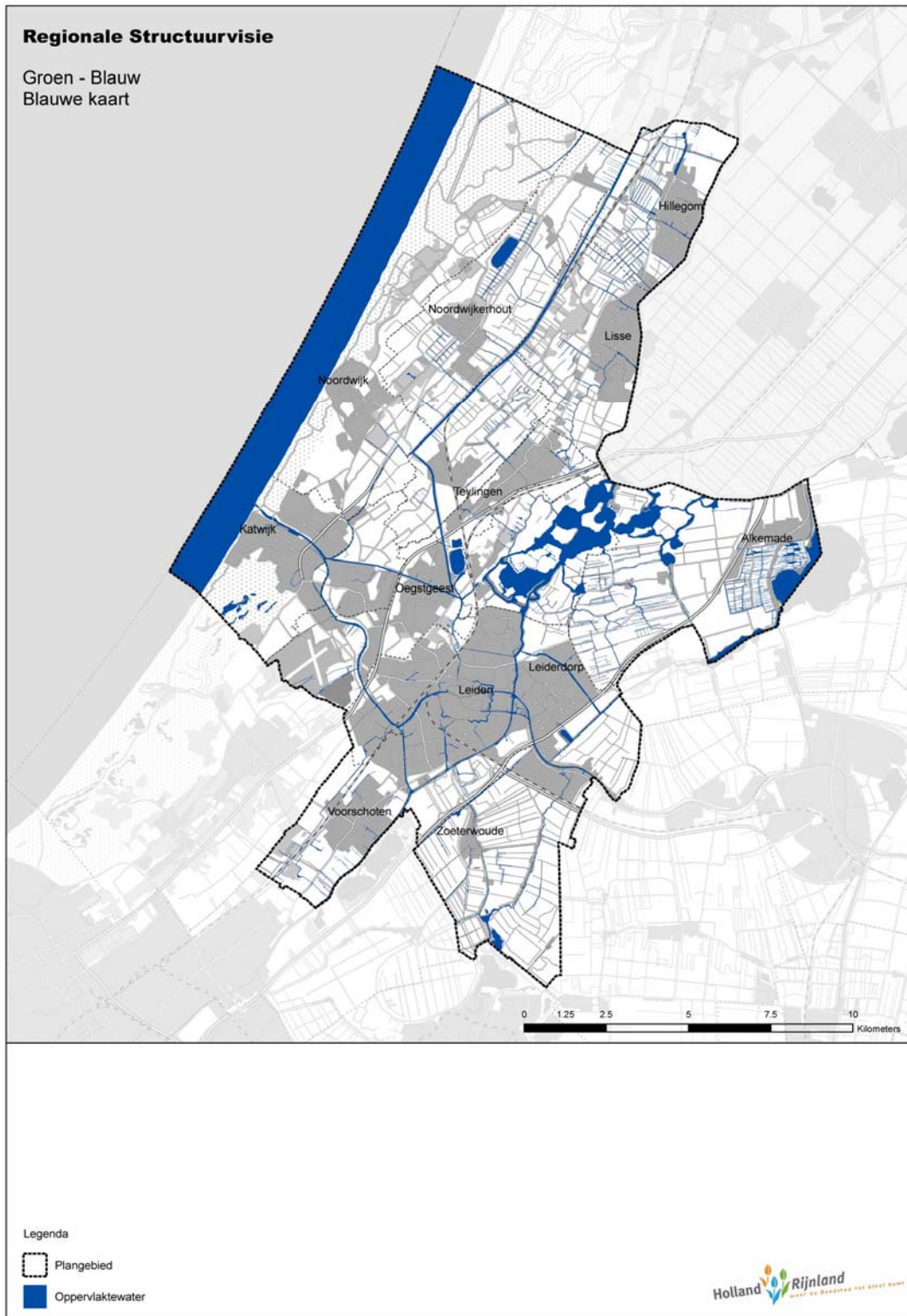
1. Ondergrondskaart
2. Groene kaart
3. Blauwe kaart
4. Landschapstypen
5. Visie

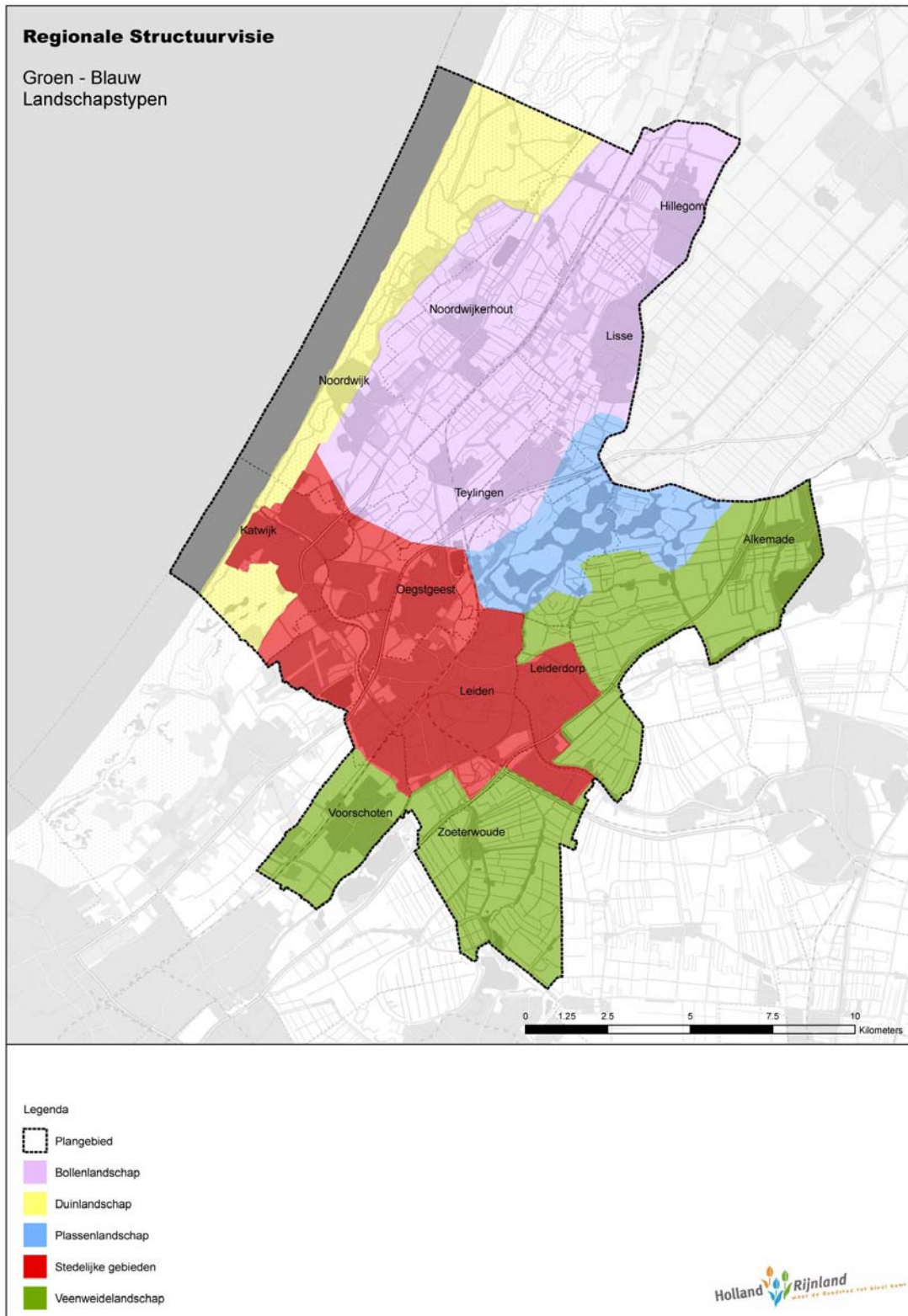
Kaart 1.

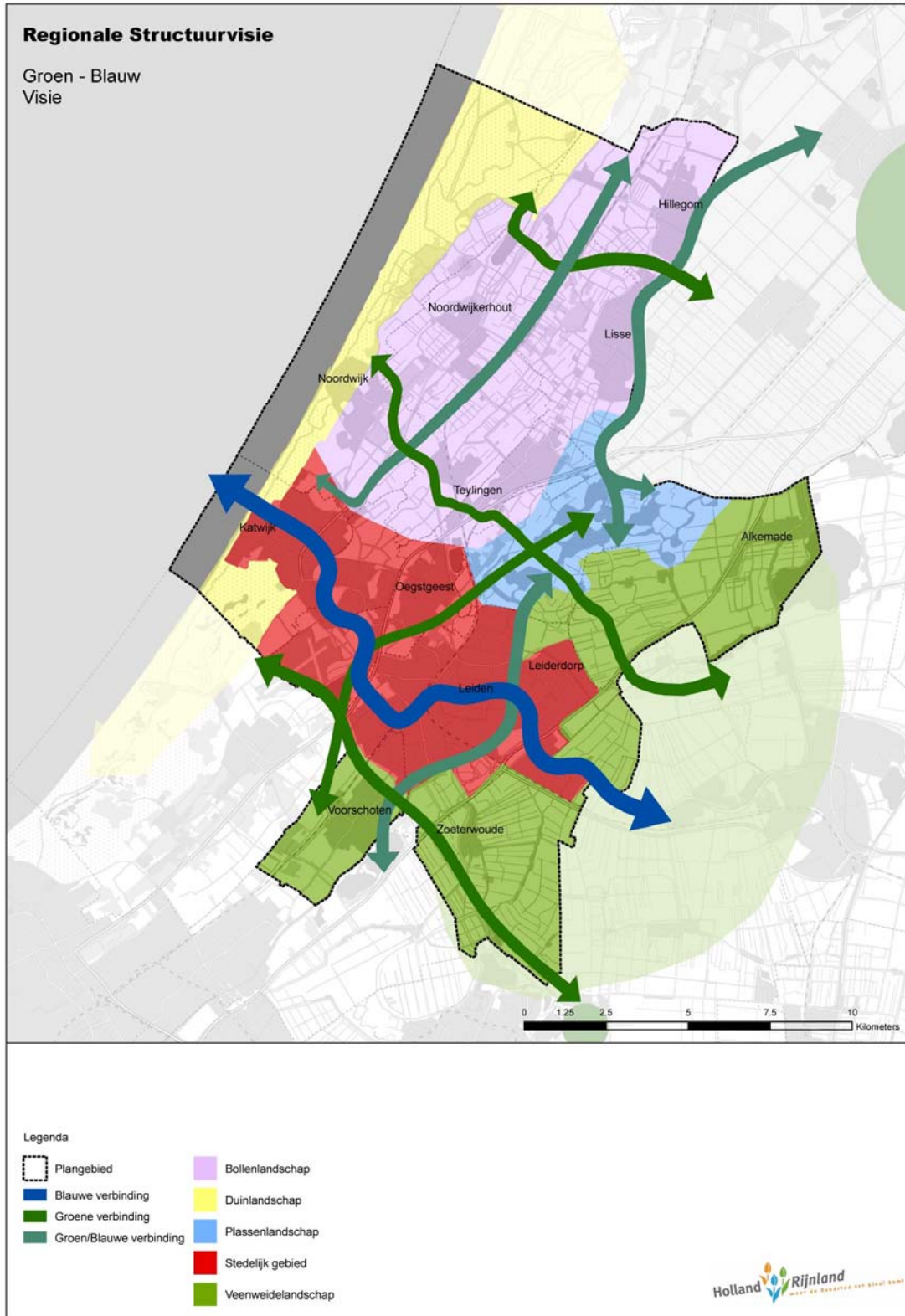
Kaart 2.

Kaart 3.

Kaart 4.

Kaart 5.